

Bibliamagyarázat lelkipásztorok részére szolgálatukhoz.

MEGBOCSÁTÁS ÉS KIENGESZTELŐDÉS.

Irtta: Csia Lajos.

A két magyar szó rokonjelentésű: megbocsátani annyit, mint elengedni, és az engedettel szó is az enged szóból származik, mindkét szó értelme tehát az, hogy aki megbocsát, és aki kiengesztelődik, tulajdonképpen engedelkeny lesz azzal szemben, aki ellene vétkezett. A kiengesztelődött nem fog a vétkezőnek megbüntetésére törekedni, hanem javát kívánja és keresi. A király megszűnt az edős szolgán behajtásával szemben: a király engedelkeny volt, a gonosz szolga engesztelődik belsőjében, törekvésében lesz más; aki megbocsát, tettében lesz más: elengedi a másik tartozását. Ugy is mondhatjuk: kétféle megbocsátás van: belső megbocsátás, mikor magunkban megengesztelődünk, s nem a tartozást. A belső megbocsátás kiengesztelődés a külső megbocsátás feloldozás. Ebben az értelemben megbocsátás és feloldozás egyet jelentenek; éppen úgy: meg nem bocsátás és kötés is. Feloldozni annyit jelent, mint a belső megbocsátást, azaz a kiengesztelődést a külső világban érvényesíteni.

A megbocsátásban tehát egy belső és egy külső folyamat megy végbe, a belső folyamat a megbocsátónak a lelkében, a a külső folyamat, mely a megbocsátó és a vétkező között megtrontott viszonyt helyreállítja. A külső folyamat, ha a belső nélkül történik meg, képmutatás és bármikor felborulhat, mert a hazugságnak és a hazugságokon alapuló viszonyoknak tartóssága nincs. Azért külső megbocsátást ne erőltessünk ott, ahol a megbocsátás belül meg nem történt. A belső folyamat megtörténhetik anélkül, hogy a külső folyamat levezetésére alkalom nyílne vagy a vétkező távolléte miatt, vagy amiatt, hogy a vétkező nem kívánja a megbocsátást, illetőleg kívánja, de a megbocsátás feltételei nála hiányoznak. A megbocsátás belső folyamatát helyesebb kiengesztelődésnek nevezni, noha feltételezhetünk belső és külső kiengesztelődést is; a megbocsátás lehet belső ugyan, de mivel kívül nem okvetlenül van folytatása, és így az ellentét elbocsátása nem történik meg, helyesebb csak a külső folyamatot nevezni megbocsátásnak. A megbocsátás vagyis a külső folyamat egy az oldozással, mely mindig csak külső lehet, noha belső indítókai vannak, abban különbözik azonban az oldozástól, hogy míg a megbocsátást az gyújtja, akit megbántottak, Isten vagy ember; addig az oldozást láthatólag közömbös harmadik személy is teljesítheti, ha az urra isteni felhatalmazást kap, és kellő pápi lélekkel rendelkezik, vagy emberi megbízást kap, és így a sértettet képviseli. Aki Isten Nevében oldoz fel, az az Isten képviselője. Mivel azonban minden vétkező a gyülekezetet is sérti, amelyhez a vétkező tartozik, mert, mint Ahán esetében a zaidó nép szenvedett, úgy minden vétkező a gyülekezetnek is ért, amelyhez a vétkező tartozik; ebben az értelemben minden oldozó pap sértett félnek tekinthető, ki a gyülekezetet képviseli. Megbocsátás és oldozás tehát csak árnyalat-különbséget jelentenek; lényegében a kettő egy, s minden szívből jövő és igazságos megbocsátás egyben a vétkező feloldozásának is tekinthető. Ha valaki az ellene vétkezőnek úgy bocsát meg, hogy az isteni megbocsátás feltételeit követi, akkor a megbocsátás isteni feloldozást is jelent. Ezért csak olyan megbocsátás komoly és helyénvaló, mely az isteni rendnek megfelel; ha a megbocsátás Isten ellenére történik, akkor a megbocsátás nemcsak értéktelen, hanem egyenesen bűn is, Isten megsértése. Ha tehát valaki a külső békeesség kedvéért bocsát meg, hogy tovább ne szenvedjen zaklatást vagy éppen a látszatért bocsát meg, hogy szeretetteljes, igaz keresztény ember cinét nyerje el, anél-

kül, hogy az Isten a vétkezőt feloldaná, az a megbocsátást hamisan elnyerő embernek büntetésévé, bűnpártolóvá lesz, és Isten törvénye ellen éppen úgy vétkezik, mint az ellen, akit hamis megbocsátással felbontotta és a vétkezésnek szabad teret nyitott. A megbocsátás tehát szent cselekmény, mellyel visszaélni súlyos bűn. Az is vétkezik, kényszerítgeti; ennek bűne a tévitanítás bűne, sőt a botránkoztatás bűne, mert az álszeretet hamis látszatába belebotlik a rábeszélte ember, és elesik. Sok tévitanító működik a keresztyén egyházban, kik ilyen hamis látszat-megbocsátásokat sürgetnek, hogy ezzel vagy a bűnösnek hamis menekedést biztosítsanak, vagy a külső egyházi életnek a szeretet látszatát szerezzék meg. Aki az ilyen látszattal megelégszik, csak a bűn iránt közömbös ember lehet, kinek nem fáj a bűn jelenléte. Van betegségek, melyek nem fájdalmasak, s az ilyen betegségek a legveszedelmesebbek, mert nem gyógyítják őket. Némelyeknek igen kellemes olyan gyülekezetben élni, melyben a bűnt elnézik. Ez a betegség sokáig fájdalommentes, és még kellemesnek is mondható; de ez a betegség halálos, mert az Istentől meg nem bocsátott, de elleplezett bűn, fertőzi az egész testet, és így a hamis megbocsátás azokat is megrontja, akik sem nem vétettek a másik ellen, sem sértettek nem voltak, de az ilyen bűnnel megalkuvó, hamis közösségekben békeességben élő egyházhoz tartoztak. Saul megbocsátott Agágnak, Sámuel levágta a gonosz királyt, s ezzel Sámuel Isten büntetését háritotta el Izraelettől. /I. Sám.15./

Az elmondottak miatt igen fontos dolgnak látszik megtudni a Bibliából, milyen feltételei vannak az Isten szerint való, helyes megbocsátásnak. Fontos azt megvizsgáljunk, miért és mikor bocsát meg Isten, s miért és mikor kell az embernek megbocsátania. Amely gyülekezetben a bűnnel szentségtelenül bánnak, ott ilyen kérdések nem érdeklílik a keresztyéneket. De ha valamiben, itt van helye az intésnek: "Jobb az engedelmesség az áldozatnál, a szófogadás a kosok kövérénél" /I. Sám.15:22/, mert ahol negyszerű "szolgálatokat" végeznek Istenért, de a bűnt komolyan nem veszik, s például az embermagasztalás, féltékenység, irigység bűne szabadon tenyészik, Istentelen a gyülekezet! Az a kérdés: "Ki bocsáthat meg vétkeket?" /Lk.5:21/ fontos kérdés, és a felelet erre: Csak Isten! Így hát ahol Isten nem bocsát meg, mi ellenben elengedjük a vétkeket, vétkezünk Isten tekintélye és szentsége ellen. Mikor megbocsátunk, Isten nyomait kell néznünk, hogy Ő merre jár, s nekünk is ugyanazokon az utakon járnunk!

Hogy Isten bocsánatának mi lehetősége van, azt Kain nem ismerte, különben nem kiáltott volna fel: "Begyobb az én vétkem, mint-hogy megbocsáttathatnék!" /I. Móz.4:13./ Ábrahám is igen tapogatózva járt, mikor Sodoma bűnére bocsánatot esedett, de nem az Istenben lévő megbocsátó készségre hivatkozott, hanem arra, hogy hány igazságos ember van a városban, akikért a város kiáéltre tarthat számot /I. Móz.18:24/. Mózesnek sejtelme sem volt arról, hogy Isten Maga készül Magát áldozattá tenni, mikor kérte, hogy Isten Őt, Mózeset törölje ki könyvéből, ha Izraelnek nem bocsát meg /II. Móz.32:32/. De már a zsoltáros tudta, hogy Istenben Magában van a megbocsátás alapja; hogy Isten Nevéért, azaz saját lelke tartalmáért bocsát meg, s épp úgy tudták ezt a próféták, kik Isten lényébe mélyebb bepillantást nyertek. /Zsolt.65:4, 79:9, 103:3, Mk.7:18, Zsolt.130:4, Ézs.55:7, Dén.9:9/. A csodálatos titokról csak a Golgotán hullt le a lepel, hol Isten Fia vérént ontotta bűnösökért; csak ott lett világos, hogy a Fiu volt az áldozat, amelynek vére a bűnt a bűnösöktől lemossa. /Ef.1:7/. Nincs nagyobb gyötrelém, mint a kárhozat félelme s mind az Ő, mind az Újtestamentum bizonyosságot tesz arról a boldogságról, amelyet a bűnbocsátás tudata a léleknek szerez /Zsolt.32:1, Róm.4:7/. Jézus szabadításá-

nek legértékesebb része tehát a bűnt terhétől való szabadítás volt. /Lk.1:77/. Ez a szabadítás teljes, azaz mindenre szól, miért Mózes a megbocsátás ily egyetemes is, és ily könnyűnek látszik is, nem volt tette a bűnösök ételvéé és italává /Mt.26:28, v.8.9:6/. Ezért az él- amikor Magát értünk áldozatul szánta /Lk.5:21,24/, a neki joga volt és hatalmát embereknek is adta.

Azonban bár Istené a megbocsátás /Ezs.55:7, Dán.9:9/, s bár megbocsáttatik /Mt.12:31, Mk.3:28, Lk.12:10/: mégis a bűnbocsátat nem lesz mindenkié, mert elnyerésének pontos feltételei vannak, melyektől Isten sohasem tér el. Isten e világban pályázatot hirdet a bűnbocsá- natra, s azért a bocsánatot kihirdettette, s még ma is hirdetteti; tehát Istentől csak az kap bocsánatot, akinek az kell, s aki érte meg- aki érte imádkozik; viszont Isten úgy hívogatja az embereket a bocsá- nat elvételére, mintha valami nagy lakomára hívná őket. /Lk.4:18; 24:47, Csel.13:38/. Aki bocsánatot kér, és hívő, egyszerű szívvel ké- ri, az bocsánatot kap; de a bocsánat visszavehető, elveszithető, mint ezt a gonosz szolga példázata mutatja, ha az, aki a bocsánatot kapja, maga is úgy meg nem bocsát, mint ahogy ő a bocsánatot kapta. Sőt Jézus a bocsánatkérésben már úgy tanította minket, hogy a mennyei Atya úgy bocsásson meg nekünk, ahogy mi már megbocsátottunk az elle- nünk vétkezőknek /Mt.6:12-15, 18:27,35/. Annak, aki meg akarja őriz- ni az Isten bocsánatát, be kell lépnie abba a bizalommal, szeretet- tel teli világba, amelyet Isten teremt maga körül, s éppen ebből kö- vetkezik, hogy magának is meg kell bocsátania. Ennek a belépésnek ne- ve a megtérés, mely szintén feltétele az isteni bocsánatnak. /Mk.1:4, Csel.2:38, 5:31, 26:18/. A megtérés alapja a Jézus szabadításának is- merése /Lk.1:77/. Amely lélek megismeri Isten szerető, bizalommal te- li világát, és vágya támad, hogy oda belépjen, az hisz, rábizza ma- gát szerető és bocsánatot hirdető Istenre, és e hitért Isten elenge- di összes tartozását, mert hiszen ezt a tartozást Jézus saját vérével kifizette már. Hitet is, szeretetet is ingyen kapunk Istentől, tehát ezek nem érdemszerző dolgok, melyekkel kiérdemeljük a bocsánatot; mégis bocsánatot csak az kap, akinek azzal együtt a szív, a lélek át- lalkítása is kell, vagyis a hit és szeretet is kell. Ezért mondja Jézus a parázna nőről, hogy bűnei megbocsáttattak, mert nagyon szere- tett; nem szeretetével érdemelte meg a bocsánatot, hanem mert befo- gadta szívébe a Jézusból kiáradó szeretetet, azért a szeretettel e- gyütt vétkeinek bocsánatát is elnyerte /Lk.7:47-49/. Aki Isten vilá- gát kívánja, okvetlenül megutálja Sátán világát, melyben azelőtt élt, s ez a menekülő szándéka összemorzsolta, összetört szívében nyil- vánul /Lk.4:18/. Csak az összetört szívé ember, kinek minden más re- ménysége elveszett, tud hinni Isten szeretetében; azért a hit magá- ban foglalja az összes feltételeket, mert aki hisz, ezzel már meg is tér Ahhoz, akiben hisz, úgyhogy Isten is egyetlen feltételként fogad- ja a hitet /Csel.10:43/. A hit gyermeki viszonyba hoz Istennel; te- hát bocsánatot kapunk, mert gyermekek vagyunk /I.Jn.2:12/. Az Isten- be vetett bizalom és a Tőle szívünkbe árasztott szeretet nem zárja ki, sőt követeli tőlünk azt, hogy régi világunknak hátat fordítsunk, s azt bűnvallással magunktól eltaszítsuk, s így a bocsánat feltéte- leként jelenik meg a bűnvallás is /I.Jn.1:9/.

Mint már említettem, Isten és szent Fia ránk, emberekre bizta az oldás és kötés hatalmát és szolgálatát, azaz felhatalmazott bennünket arra, hogy az Ő Nevében megbocsássunk; azonban nemcsak a

megbocsátást bizta ránk, hanem a büntetési érvényben, erőben tartását is, tehát a megkötést /Jn.20:23/. Kálvin szerint az oldás és kötés az ige hirdetésével történik, s ebben neki igaza van, ha hozzá tesszük, hogy az ige az illető esetre való alkalmazásával is, mert hiszen éppen ebben az alkalmazásban rejlik az oldás és kötés tudománya; mert abban nem saját belátásunkat, hanem az ige utmutatását kell követnünk. A keresztyén ember megbocsátása tehát nem olyan, mint a világ fiaié, kik könnyen, sőt könnyelműen megbocsátanak vagy megtagadják a bocsánatot. A keresztyén ember Isten előtt felelős azért, hogy megbocsát-e vagy megkötöz; hogy fölaenti-e a vétkezőt, vagy fenntartja a vádat, melyet ellene emelni volt kénytelen. Mert a keresztyén embernek nemcsak oldoznia kell, hanem kötnie is. Mert minden bocsánatot, amelyet keresztyén ember ad, oldozásnak számít. Aki a feloldást megtagadja megtérő testvérétől, az maga is elveszti a feloldozást, melyet büneiért Istentől kapott. Aki Isten akarata ellenére, Isten igéjének ellenére valakit feloldoz, akinek bűne Isten előtt fennáll, az részesévé lesz annak az átoknak, amelyet az Isten a meg nem térő, konok bűnös kap. Az oldás és kötés nem a "lelkészek" vagy "papok" joga és kötelessége, mert ilyen hivatalnokokról a Szentírás sohasem beszél a Krisztus egyházában, hanem mindenkinek joga és kötelessége, aki Isten igéjét szólja; márpedig azt minden keresztyénnek szólnia kell. Aki bizonyosságot nem tesz az ember Fiáról, arról az ember Fia sem tesz bizonyosságot Isten és az angyalok előtt! Természetesen az oldás és kötés nagyobb mértékben és több felelősséggel kötelessége annak, aki az ige hirdetésében nagyobb és felelősségteljesebb feladatot kap. Az oldás és kötés nem egyházi szertartás, hanem gyakorlati szolgálat, melyet minden cerimónia nélkül az egyszerű megbocsátással, vagy meg nem bocsátással kell végezünk. Az az állítás tehát, hogy a keresztyén embernek feltétel nélkül s okvetlenül meg kell bocsátania, hazug, az írással teljesen ellentétes állítás, melynek célja csak a megtérni nem akaró bűnösnek Isten akarata ellenére történő felmentése lehet. Éppen olyan gonosz bűn az is, ha a megtérő bűnösnek Isten akaratával ellenkezően nem adunk bocsánatot.

A vétkező testvért a gyülekezetből ki kell zárni, mint ezt Jézus és Pál világosan megmondották /Mt.18:15-19, I.Kor.5;/. Annak kell kezdenie a kötést, aki ellen a testvér vétkezett. Ha a vétkező megtér, fel kell oldozni őt, még ha 77-szer jön is azzal, hogy "bocsás meg"! "Ha testvéred vétkezik, dorgáld meg; ha megtér/azaz megváltoztatja gondolkodását/, bocsás meg neki!" /Lk.17:3/. Világos, hogy annak, aki nem tér meg, nem lehet megbocsátani. Akárhányszor jön a testvér azzal: "Megtérek!" /Más felfogáson vagyok!/, meg kell bocsátani neki /4.v./. Nyilvánvaló, hogy ahhoz, hogy meg tudjuk ítélni, hogy helyén van-e a bocsánat, több belátás kell, mint amennyit a természetes értelem ad, ezért mondja Jézus az oldás és kötés elrendelése előtt a tanítványoknak: "Vegyetek szent Szellemet!" /Jn.20:23/ Mikor tehát megbocsátunk, vagy fenntartjuk a bűnösséget, szent Szellemért kell könyörögnünk, hogy ne természetes értelmünk világosságában, s nem haragtól elvakítva, vagy álkimélet szellemében cselekedjünk. Aki Isten Szellemének ellenáll, annak nem jár bocsánat.

Más dolog a kiengesztelődés. Még a megtérni nem akaró bűnös szemben is ki kell engesztelődünk, nem a természetes harag és bosszúállás indulataitól kell vezettetnünk magunkat; azaz: bensőnkben állandóan készen kell lennünk a bocsánatra. Erre vonatkozik Mk.11:25 és főleg Mt.5:24, hol a kiengesztelődés szó egyetlen egyszer fordul elő. A szó /diallathesthai/ teljes átváltozást jelent.